

Eldraárið 1999

so er talan um 10 persónar, og eiga hesir at fáa góð kor.

Lahja Moilanen sigur, at tilhald eru góð fyri tey gomlu, ið eru von at vera virkin. Hesi, heldur hon, koma á vitjan í tilhaldinum av sær sjálvum, men hon sær trupulleikar í, hvat gerast kann fyri tey, ið sita einsamøll og sjúk. Hon heldur ikki, at nóg mikið er at bjóða hesum fólki. Men hon vonar, at tað fer at bera til hjá t.d. Tilhaldinum í Tórsgøtu í Havn eisini at bjóða nakað fyri hesi. Hon heldur, at Tilhaldið er eitt ógvuliga gott hús, men at tað ikki tæni áhugamálinum hjá teimum, ið ikki eru so væl fyr.

– Leiðarin her, Wanja Petersen, hevur eina rúgvu av hugskotum, hvussu ein kann betra um korini hjá teimum gomlu, ið eru sjúk, og vóni eg, at hon fær síni hugskot ígjøgnum hjá mynduleikum, sigur Lahja Moilanen, ið starvast í Tilhaldinum í Tórsgøtu í Havn saman við Wanju Petersen, fyri at nema sær kunnleika um kor teirra eldru í Føroyum.

– Avgjørt er neyðugt við meira peningi og meira starvsfólki, men trupulleikin er sjálvandi, hvaðani ein skal fáa allan peningin. Hesin sami trupulleiki er galdandi í Finnlandi. Ein hevur økir, har næstan bert gomul fólk, ið ikki arbeiða, búa, og tí er eingin skattapeningur at gera nakað fyri, visir Lahja Moilanen á.

Røktast heima

Lahja heldur, at ein trupulleiki, ið færoyingar eiga at

hugsa um er, at um t.d. ein stovnur fyri eldrarøkt er í Klaksvík og ein eldri persónur, ið ikki klárar seg sjálfan býr í einari av bygðunum fáar kilometrar burtur, so eigur hann ikki at verða fluttur á stovnin móti sínum vilja, hóast talan bert er um fáar kilometrar. Hon áðannar, at tað ikki eru nógvir aðrir møguleikar til at taka, men heldur, at við nóg mikið av peningi og nóg mikið av fólki, eigur at bera til.

Pensjónin ov lág

Lahja Moilanen sigur seg ikki hava sett seg so gjølla inn í føroysku pensjónsviðurskiftini, men hon heldur seg to beinanvegin kunna siga, at núverandi pensjónsviðurskifti ikki eru nóg góð. Hon heldur pensjónina vera alt ov lága, og vonar hon, at okkurt verður gjørt við pensjónsviðurskiftini sum skjótast.

– Í Finnlandi hava vit eina pensjónsskipan, har arbeiðarin rindar ein ávisan part av inntøkuni í ein pensjónsgrunn, har ein síðani fær sína pensjón, tá ein er komin í pensjónsaldur. Stjórnin gevur vanliga eina grundupp-hædd umframt, men um privata pensjónin er høg, verður hetta drigið frá almennu pensjónini. Hetta tryggjar øllum pensjónistum eina lagaliga inntøku. Tey, ið hava brúk fyri almennari pensjón, fáa hana, meðan tey ríku ikki fáa almenna pensjón. Hetta haldi eg vera eina góða skipan, sigur Lahja Moilanen.

– Tað eru ikki bert tey fastlønntu, ið skulu rinda í pensjónsgrunnin. Talan er eisini um bøndur og sjómenn, og

hetta haldi eg vera gott, tí so er eisini teimum tryggjað ein rimulig pensjón, heldur finski sosialráðgevin.

Lahja Moilanen visir á, at um ein vinnur nóg mikið av peningi, so er eisini ein triði møguleiki fyri at fáa eina góða eftirløn. Hesin er nevniliga sjálvur at spara sær upp til eina góða pensjón.

Kirkjan ger ov lítið

– Eg havi verið heppin at koma nógv runt til ymisk, ið taka sær av eldri fólki í Føroyum, men tað ið undrar meg mest er, at føroyska kirkjan ikki ger tað stóra fyri gomul, sigur Lahja Moilanen. Hon sigur, at í Finnlandi hevur kirkjan eina rúgvu av fólki til at taka sær av teimum gomlu. Eisini hava finsku kirkjurnar tilhald, har tey gomlu kunnu stytta sær um stundir. Hetta er sjálvandi ikki galdandi í hvørjari bygð, men á teimum størri plássunum.

Orsøkin til, at kirkjurnar í Finnlandi hava ráð at reka slík tilhald er, at kirkjuskatturin í Finnlandi er munandi hægri enn hann er í Føroyum. Lahja Moilanen visir á, at kirkjuskatturin í Finnlandi liggur um 1,3 prosent meðan hann í Føroyum ikki er hægri enn 0,3 prosent. Hetta ger, at finska kirkjan hevur ráð at hava fólk í arbeiði til at taka sær av eldri fólki.

Lahja Moilanen sigur, at hon hevur hoyrt, at tað eru ymskir felagskapir í Føroyum, ið sjálvboðnir taka sær av gomlum fólki, men

– Avgjørt er neyðugt við meira peningi og meira starvsfólki, men trupulleikin er sjálvandi, hvaðani ein skal fáa allan peningin. Hesin sami trupulleiki er galdandi í Finnlandi

hon hevur enn ikki havt tíð at vitja hesar felagskapir. Tó vonar hon at fáa stundir til tess eftir páskir.

Mentanin nógv at siga

Lahja visir at enda á, at stoðin í Finnlandi og stoðin

í Føroyum ikki heilt kunnu samanlíknast. Hon heldur, at mentanin í tí ávísu landinum hevur nógv at siga í hesum máli. Ein kann ikki skilja eldrapolitikkin fyrr enn ein hevur skilt mentanina, og tí heldur hon tað

vera sera torført at seta seg inn í viðurskifti teirra gomlu.

Men Lahja er sera áhugað í viðurskiftinum hjá teimum eldru, og vonar hon at fáa nógv burtúr vitjanini í Føroyum. Hon heldur, at tey gomlu í Føroyum kunnu læra hana eina rúgvu um mentan og sidaarv. Í hesum sambandi nevnr hun tær mongu hugnaligu loturnar í Tilhaldinum, har hon bert situr áhugað og lurta, meðan tey gomlu siga frá.

– Eg havi verið heppin at koma nógv runt til ymisk, ið taka sær av eldri fólki í Føroyum, men tað ið undrar meg mest er, at føroyska kirkjan ikki ger tað stóra fyri gomul, sigur Lahja Moilanen